Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Ilmastovuosi-kertomus 2023

Talousvaliokunnan kuuleminen 22.11.2023

Riikka Siljander, ympäristöministeriö

Taustaa

- Ilmastovuosikertomus annetaan ilmastolain mukaisesti vuosittain eduskunnalle.
- Vuoden 2023 kertomus annettiin 14.7.
- Ilmastopolitiikan toimeenpanon tilannetta on kuvattu keväällä 2023 vallinneen tilanteen mukaisesti, eikä uuden hallitusohjelman ilmastopoliittisia linjauksia siten ole sisällytetty vuoden 2023 ilmastovuosikertomukseen.
- Valmisteluun ovat osallistuneet keskeiset ministeriöt YM:n koordinointivastuulla.
- Ajankohtainen katsaus ilmastopolitiikan asioista eduskunnalle ja suurelle yleisölle.
- Annettiin ensimmäisen kerran kesäkuussa 2019.

Sisältö

1. Johdanto
2. Päästövähennystavoitteet
3. KHK-päästöt ja poistumat 2005-2022
4. Tavoitteiden saavuttaminen
5. Päästövähennystoimet sektoreittain
6. Poikkileikkaavat toimet (mm. kulutuksen hiilijalanjälki, kuntien ilmastotyö, kiertotalous)
7. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen
8. Hiilimarkkinat
9. IPP:n, parlamentaarisen seurantaryhmän työ

Liitteenä sektorikohtaisia indikaattoreita ja ilmastorahoitus

Lisätoimien tarve tuodaan selkeämmin esille

Vaihtuva teema

Uusi liite

Päästö- ja nielukehitys

- Päästövähennystoimissa on edetty vuoden 2005 jälkeen hyvin, syynä erityisesti päästökaupan ohjausvaikutus.
  - Vuonna 2022 kokonaispäästöt vähenivät 4 %.
- Taakanjakosektorilla on edetty hitaammin, mutta sekin oikeaan suuntaan ja EU-velvoitteiden mukaisesti.
- Maankäyttösektorin nettohiilinielu pienentynyt merkittävästi viime vuosina
  - Luken selvityksen mukaiset syyt: puuston kasvun hidastuminen, korkeat hakkuumäärät, voimakkaat harvennushakkuut sekä turvemaiden kasvaneet päästöt
- Nettohiilinielun pienenemisen vuoksi nettopäästöt eivät ole merkittävästi vähentyneet vuoden 2005 jälkeen.

Vuoteen 2030 mennessä kokonaispäästöjä tulee vähentää 60 prosenttia verrattuna vuoden 1990 tasoon. EU-tasolla on sovittu, että Suomen maankäyttösektorin hiilinielun tulee olla -17,8 miljoonaa tonnia CO_2-ekv. vuonna 2030.

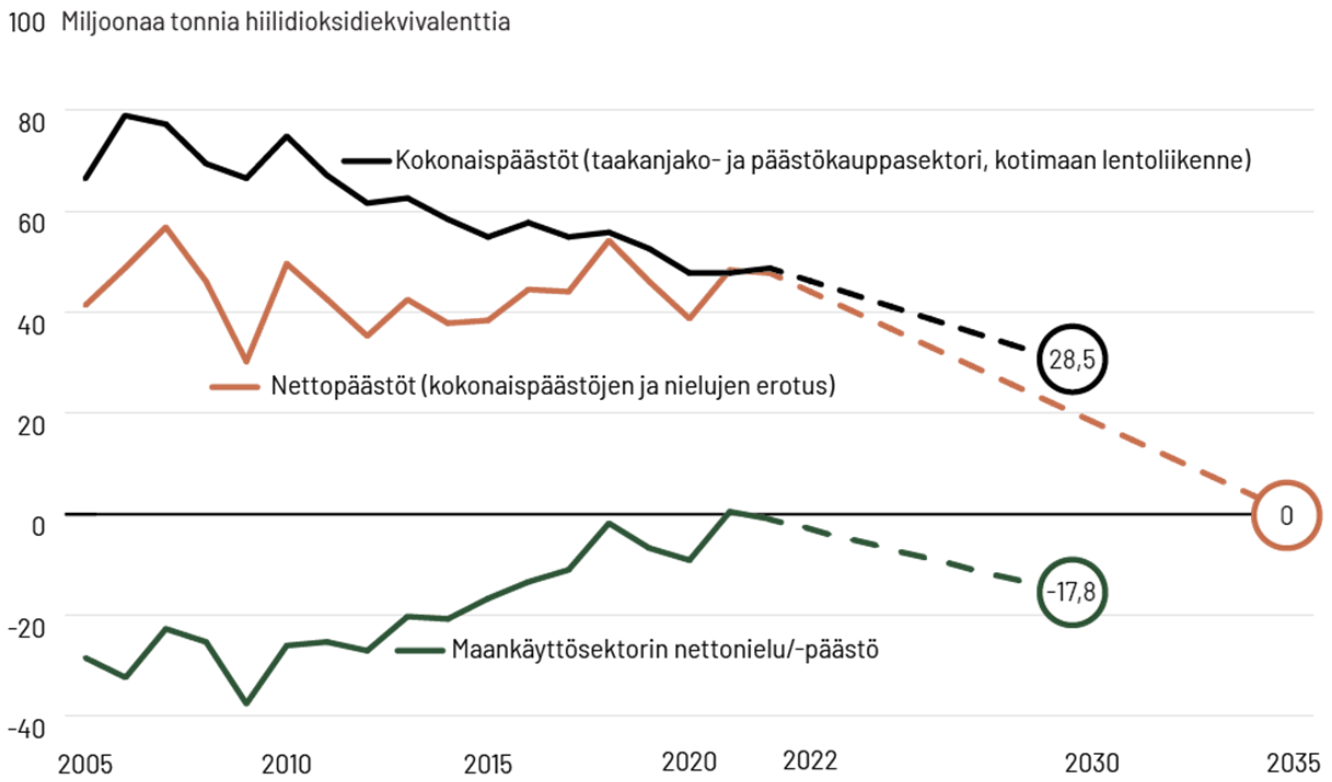

Maankäyttösektorin päästökehitys

- Vuonna 2021 maankäyttösektori oli ensimmäisen kerran nettopäästölähde. Sen päästöt olivat 0,5 Mt CO_2-ekv.
  - Metsät olivat edelleen nettonielu, mutta muiden maankäyttöluokkien päästöt olivat metsien nettonielua suuremmat
- Pikaennakkotiedon mukaan maankäyttösektorin nettonielu oli -1,0 Mt CO_2-ekv. vuonna 2022.
  - Joulukuun julkistuksessa tarkentuu onko sektori nielu- vai päästölähde sekä nielun/lähteen suuruus.

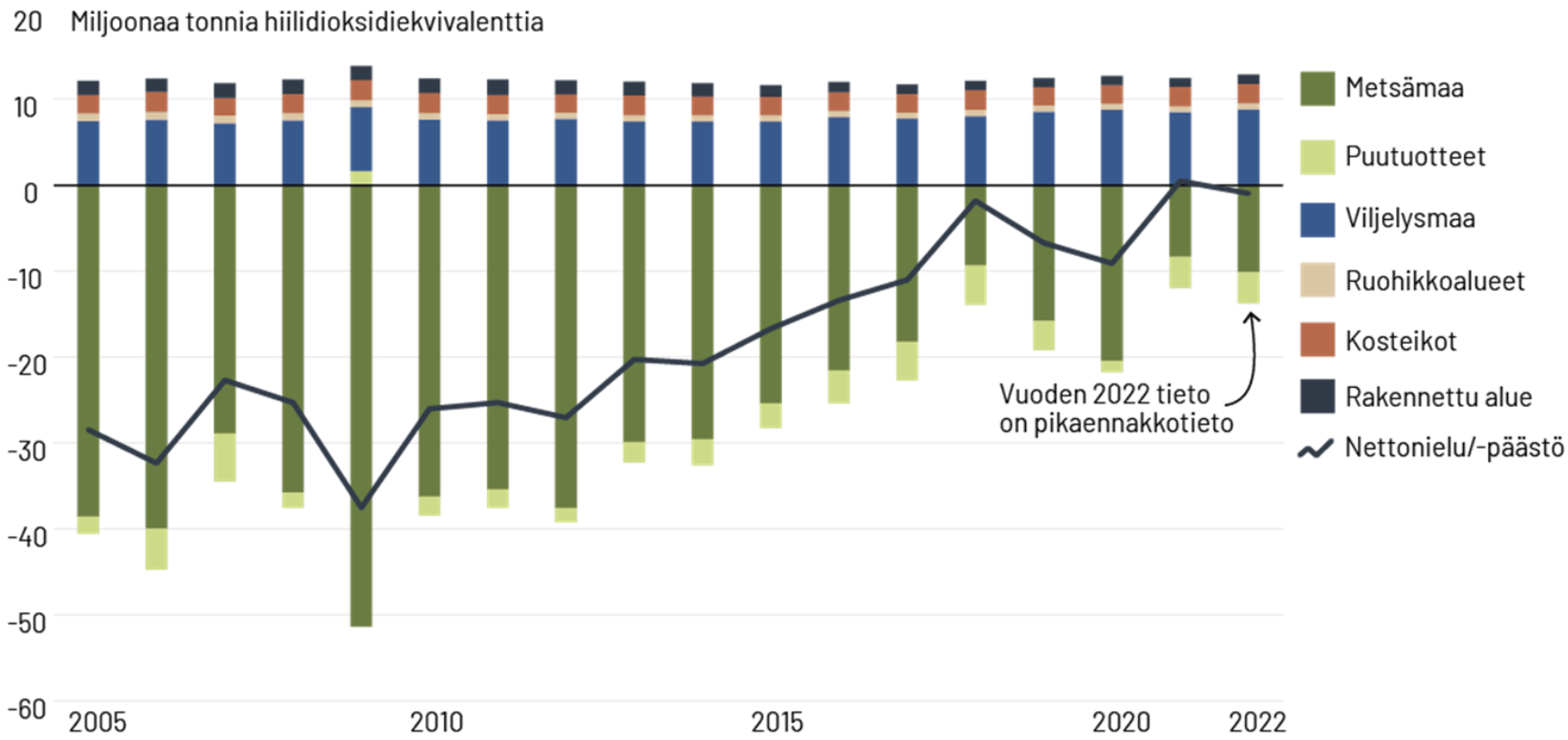

Päästökauppa- ja taakanjakosektorin päästökehitys

- Päästökauppasektorin päästöt vuonna 2022 19,0 Mt CO_2-ekv.
  - Lasku edellisestä vuodesta 1,3 Mt CO_2-ekv. / 6 %
  - Maakaasun ja turpeen kulutus laskivat (54,1 % ja 6,2 %*) edellisvuoteen verrattuna. Kivihiilen kulutus kasvoi (23,3 %*) edellisvuoteen verrattuna.
  - Vuodesta 2005 päästökauppasektorin päästöt ovat vähentyneet 43 %. Nykyään päästökaupan osuus kokonaispäästöistä on n. 40 %.
- Taakanjakosektorin päästöt vuonna 2022 26,7 Mt CO_2-ekv.
  - Lasku edellisestä vuodesta 0,8 Mt CO_2-ekv. / 3 %
  - Vuodesta 2005 taakanjakosektorin päästöt ovat vähentyneet 22 %. Vähennystä on tapahtunut kaikilla sektoreilla paitsi maataloudessa.

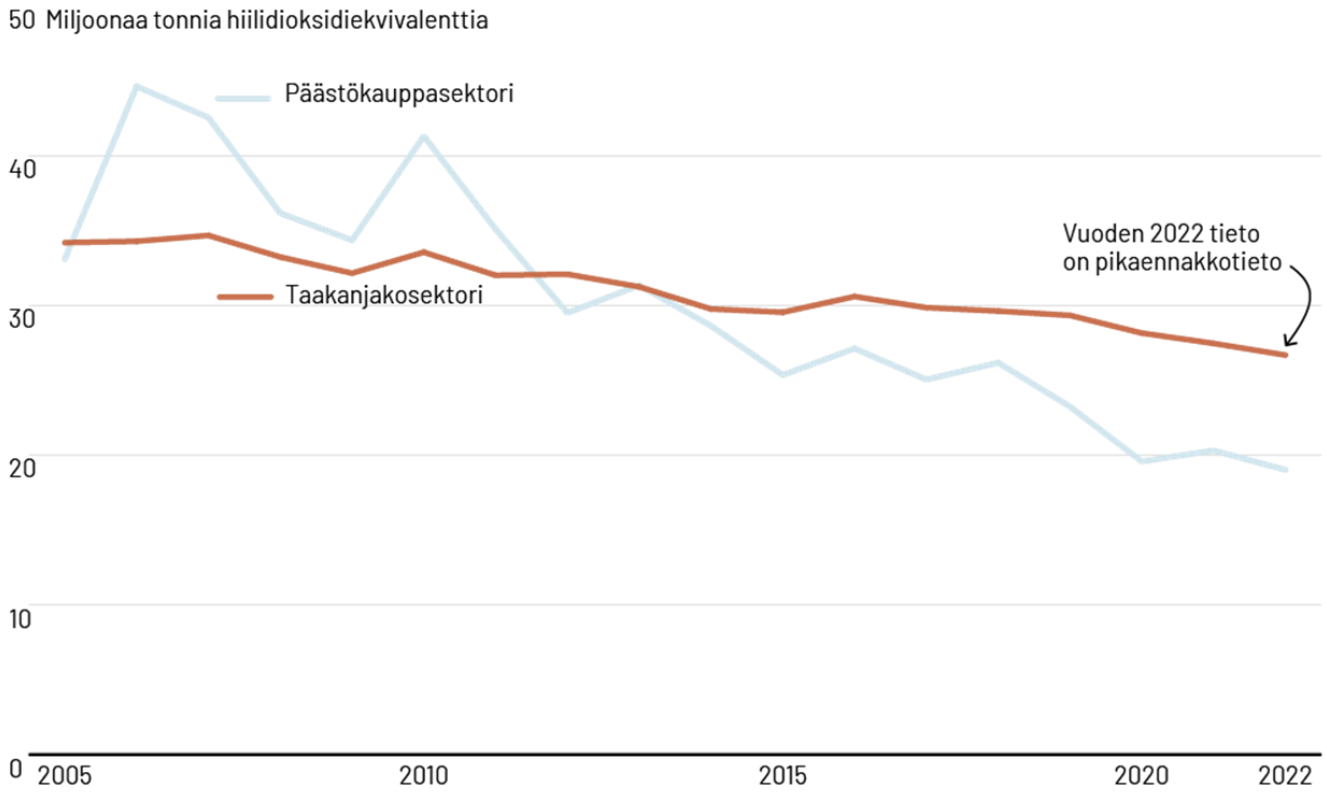

* Energiamääränä laskettuna

Ilmastotavoitteet

EU-velvoitteet:

- Taakanjakosektori:
  - Suomen tavoite -50 % vuonna 2030 verrattuna vuoteen 2005
- Maankäyttösektori (LULUCF):
  - Kausi 2021–2025: no-debit sääntö eli laskennalliset päästöt enintään laskennallisten poistojen tasolla
  - Kausi 2026–2030: Suomen nettonielutavoite -17,8 Mt CO_2-ekv.
- Tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan viisivuotiskausittain (2021–2025 ja 2026–2030)

Ilmastolain tavoitteet:

- 60 %:n päästövähennystavoite vuodelle 2030 (ts. kokonaispäästöt enintään 28,5 Mt CO_2-ekv.)
- Hiilineutraaliustavoite vuonna 2035

Taakanjakosektorin päästöjakauma 2021

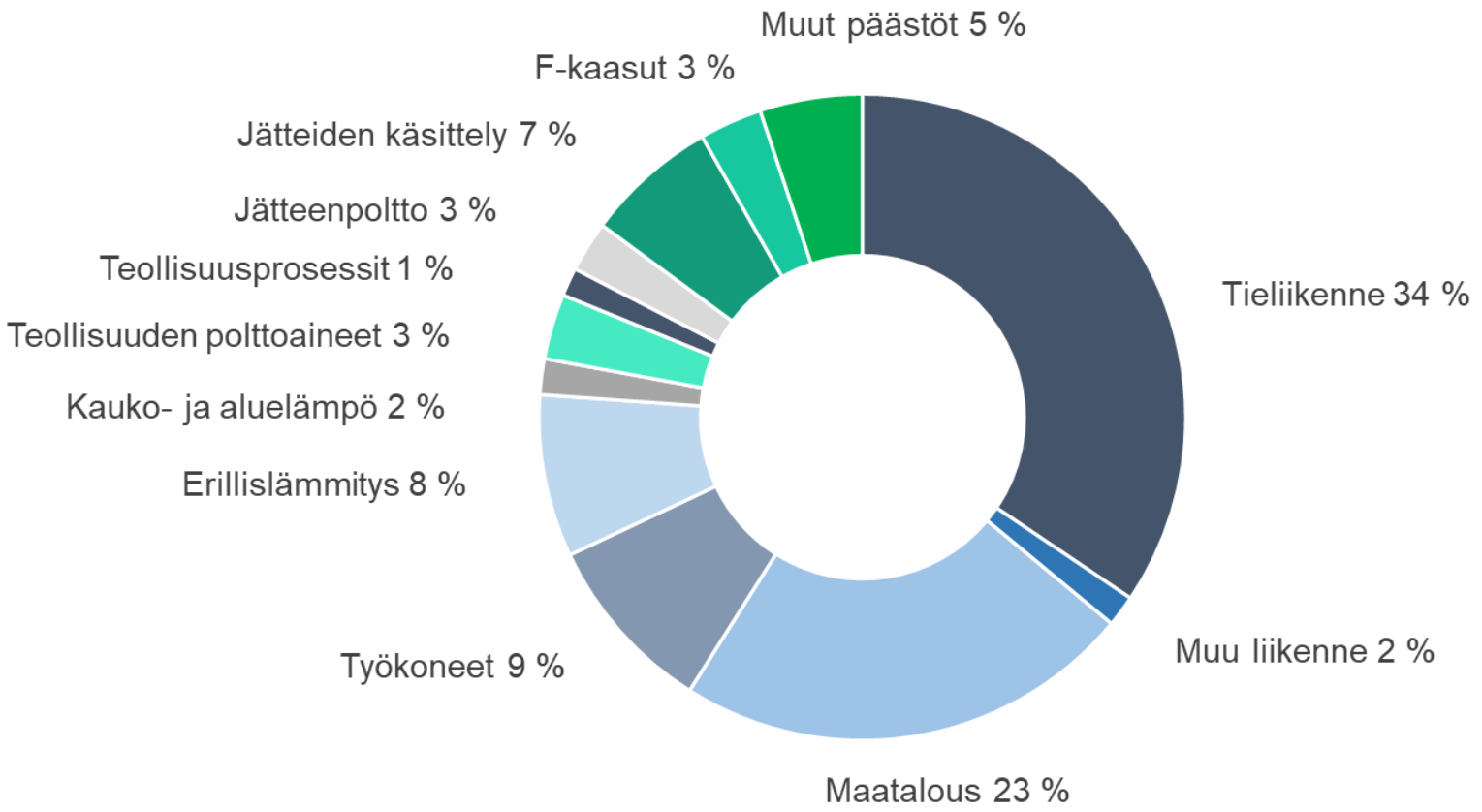

Taakanjakosektorin velvoite

	2021	2022
Päästökiintiö	28,8	28,0
Päästöt	27,5	26,7*
Erotus	1,4	1,3

* Vuoden 2022 tieto on pikaennakkotieto

Vuoden 2021 ja 2022 päästökiintiöt alitettiin selvästi. Kertyneellä ylijäämällä (yht. 2,7 Mt CO_2-ekv.) voidaan tarvittaessa kompensoida tulevien vuosien mahdollista kiintiöiden ylitystä.

Lopulliset kauden 2021–2025 velvoitteen saavuttamisen tarkastelussa käytettävät päästötiedot vahvistuvat vasta 2027.

Tavoitteiden saavuttaminen

EU-velvoitteet:

- Ilman merkittäviä lisätoimia maankäyttösektorilla on todennäköistä, että Suomi ei tule saavuttamaan EU:n LULUCF-asetuksen mukaisia velvoitteitaan ilman yksiköiden ostoja.
  - Seuraava maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma (MISU) tulee laatia viimeistään vaalikaudella 2027–2031. Tämän hetkisten tietojen perusteella uuden maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman laatimista tulisi kuitenkin harkita jo tällä vaalikaudella.
- Myös taakanjakosektorin velvoitteen saavuttamiseen liittyy epävarmuutta.
  - LULUCF-jouston käytettävyyttä ja mahdollisia korvaavia toimia tulisi arvioida uudelleen keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman (KAISU) päivityksen yhteydessä. Suunnitelma päivitetään kerran vaalikaudessa.
  - Toisaalta KAISUn päästövähennystavoitteen toteutuminen riippuu myös vielä toteutumatta olevista politiikkakeinoista, kuten kevyen polttoöljyn jakeluvelvoitteen nostosta suunnitelmassa esitetyllä tavalla.

Ilmastolain tavoitteet:

- Päästövähennystahti on linjassa ilmastolain v. 2030 60 %:n päästövähennystavoitteen kanssa.
- Kansallisen hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen edellyttää lisätoimia maankäyttösektorilla sekä muilla sektoreilla.

Kiitos!

Ilmastovuosikertomus löytyy osoitteesta https://ym.fi/ilmastovuosikertomus.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment